

Bài thứ 48

(Giảng ngày 6 tháng 7 năm 1999 tại Hương Cảng (Hong Kong), file thứ 49, số hồ sơ: 19-012-0049)

Thưa quý vị đồng học, cùng tất cả mọi người.

Sách Vựng biên giảng rõ về ý nghĩa chân thật của hai chữ “trung hiếu”, trình bày trong một chương sách rất dài, trong đó có dẫn một câu: “Nghieu Thuần suất thiên hạ dĩ nhân, nhi dân tùng chi.” (nghĩa là: Vua Nghiêu, vua Thuần dùng đức nhân nêu gương cho thiên hạ mà dân noi theo.) Một câu này rất đáng để chúng ta suy ngẫm sâu xa.

Thực tế cho thấy rõ, người lãnh đạo có mối quan hệ cực kỳ quan trọng đối với sự bình yên ổn định của xã hội, sự giàu có phát triển của quốc gia, cũng như nền hạnh phúc của nhân dân. Nếu người lãnh đạo hiện đức sáng suốt, có thể dạy dỗ muôn dân trăm họ, thì thiên hạ sẽ được thái bình yên ổn. Sự thật như thế, chúng ta có thể đọc thấy trong lịch sử, được ghi chép lại rất tường tận, đúng thật. Thời xưa, các bậc đế vương ấy vì sao có thể làm được? Chúng ta hiện nay xem trọng dân chủ [nhưng người lãnh đạo] vì sao lại không làm được như vậy? Điều này lại cũng rất đáng để ta suy ngẫm sâu xa.

Không bàn đến những quốc gia khác, chỉ nói tại Trung quốc, vào thời xưa kia những người lãnh đạo [đất nước] đều được tiếp nhận một nền giáo dục cực kỳ tốt đẹp. Một vị vua muốn đào tạo người kế vị ngai vàng phải hết sức khó nhọc khổ công, tìm cầu những bậc thầy giỏi khắp trong nước, ngoài nước, là những người có đạo đức, học vấn, kinh nghiệm vượt xa người thường. Tìm được những bậc thầy như thế rồi mới giao cho việc đào tạo, dạy dỗ người kế vị ngai vàng, để vị này có thể tiếp thu được nền giáo dục của thánh hiền, thực sự thấu hiểu được ý nghĩa lớn lao của việc làm vua, làm cha mẹ, làm thầy. Vì thế mà khi xây dựng được một chính quyền rồi thì có thể tồn tại dài lâu đến mấy trăm năm không suy vi. Những ông vua vào cuối triều đại quên mất lời giáo

huấn của các bậc thầy, buông thả theo tình dục, tùy thuận tập khí phiền não, mới khiến cho triều đại ấy phải diệt vong.

Việc cai trị đất nước là như vậy, việc gìn giữ nếp nhà cũng không ngoại lệ. Gia đình muốn phát triển thịnh vượng, muốn đời đời truyền nối thì phải dựa vào đâu? Phải dựa vào con ngoan cháu hiền. Con cháu ngoan hiền chính là thành tựu của sự giáo dục, bồi dưỡng. Nếu không lưu tâm vào việc giáo dục, bồi dưỡng thì không thể được như vậy. Cho nên, bậc làm cha mẹ hiền đức sáng suốt nhất định phải lo cho con cái có được một nền giáo dục tốt nhất.

Ngày nay, các bậc làm cha mẹ đâu lẽ nào lại không có suy nghĩ như thế? Nhưng chỉ có điều do quan niệm của chúng ta bị sai lệch. Ngày nay tiếp nhận một nền giáo dục [chỉ nặng về] khoa học kỹ thuật, một nền giáo dục theo chủ nghĩa vị lợi. Nền giáo dục như thế không thể duy trì, gìn giữ được gia đình. Thời xưa, thế hệ người lớn tuổi dạy dỗ đào tạo con cháu đều dựa vào nền giáo dục thánh hiền. Điểm đặc sắc của nền giáo dục thánh hiền là dạy cho người học hiểu rõ về quan hệ giữa người với người. Đó mới là học vấn lớn lao, đó mới là trí tuệ cao vời.

Rốt lại thì giữa người với người có quan hệ thế nào? Xét đến chỗ cùng cực thì quan hệ giữa người với người là mối quan hệ đồng nhất thể. Ý nghĩa chân thật này ai là người hiểu rõ? Ngày nay chúng ta vừa nói ra, người nghe đã bật cười lớn tiếng, cho rằng đầu óc ta hẳn có vấn đề. Đây chính là như Lão tử từng nói: “Kẻ thấp kém nghe đạo thì cười to. Nếu họ không cười thì điều đó chưa đủ gọi là đạo.” Ý nghĩa này Nho giáo, Lão giáo đều nói đến, nhưng chỉ riêng trong kinh luận Đại thừa Phật giáo mới nói được rõ ràng tường tận nhất.

Phật giáo dạy chúng ta rằng, hết thảy chúng sinh trong các pháp giới cùng khắp hư không với bản thân ta là đồng nhất thể (nghĩa là: cùng một bản tánh). Cho nên, các bậc đại thánh đại hiền nhìn thấy chúng sinh tâm tánh hiền lành lương thiện, được hạnh phúc mỹ mãn, thì các ngài đều vô cùng hoan hỷ; nhìn thấy chúng sinh tạo nghiệp ác, chịu khổ báo

đau đớn thì các ngài cũng đau lòng rơi lệ. Đó chính là tâm nhân hậu, lòng nhân từ, là tâm tình chân thật lưu xuất hiển lộ.

Tâm tình chân thật không phải tình cảm thông thường. Tâm tình chân thật là tình trong thể tánh. Xã hội Trung quốc thời xưa dùng chữ “tính tình”, không nói “cảm tình”. Yêu thương mà do cảm tình thì thay đổi, biến đổi vô thường.

Người với chân tình của bản tánh, trong Phật pháp gọi là Bồ Tát. Vị ấy rõ biết một cách chân thật các lẽ đúng sai, tà chánh, lợi hại. Những việc mà vị ấy làm chính là đạo nghĩa, Nho gia thường nói đủ là “đạo, đức, nhân, nghĩa, lễ”. Trong tình cảm thông thường không có những ý nghĩa này. Nếu tình thường mà thuận theo, phù hợp với “đạo, đức, nhân, nghĩa, lễ”, không trái ngược lại, thì tình cảm thông thường ấy cũng chính là chân tình trong bản tánh.

Trong nền giáo dục, học vấn của xã hội hiện nay, người hiểu biết được không nhiều, người giảng giải thì lại càng ít hơn, còn đại chúng bình dân thì cho rằng những lời dạy đó đã lạc hậu rồi, không hợp thời nữa. Tôi nghe qua những lời như vậy cũng gật đầu đồng ý, nói như vậy không sai. Quả thật đã lạc hậu rồi, không hợp thời nữa rồi. Vì sao vậy? Vì thừa tiếp được tư tưởng của thời đại thái bình, tư tưởng của thiên hạ an lạc hạnh phúc, nhưng ngày nay ta lại đem những tư tưởng ấy, những lý lẽ khái niệm ấy vất bỏ hết, kết quả đã tạo ra một thế giới loạn động, tai nạn biến đổi, diễn tiến đến mức không cách gì tưởng tượng nổi, khiến nhân loại trong xã hội này phải hứng chịu khổ nạn lớn lao cùng cực.

Những tai biến trong hiện tại, chúng ta từ nơi tin tức lan truyền hiện nay mà thấy biết, mỗi năm lại xảy ra càng nhiều hơn, mỗi năm lại mỗi nghiêm trọng hơn. Chúng ta nghe được, chúng ta nhìn thấy, chỉ toàn là kinh hoàng sợ sệt, trở tay không kịp, chẳng biết làm sao, cứ xem đó là do thiên nhiên gây hại. Tai họa trong thiên nhiên do đâu hình thành? Vì sao có những tai họa như thế? Những tai họa như thế có thể tiêu trừ được hay chẳng? Có thể né tránh được hay chẳng? Câu trả lời của các bậc thánh nhân thế gian cũng như xuất thế gian đều khẳng định là có thể.

Chúng ta nhìn sang phương Tây tìm hiểu các thuyết của một số nhà tiên tri, có một câu kết luận cho rằng, chúng ta có phải nhận lấy tai kiếp này hay không còn do nơi hành vi của chính chúng ta. Kết luận như vậy là chính xác. Chỉ có điều các vị ấy không nói ra được lý lẽ tất nhiên này. Vì sao hành vi của ta có thể quyết định việc tai nạn phát sinh hay không, ý nghĩa đó họ không nói ra được rõ ràng. Ý nghĩa này trong nhà Phật thường nói là: “Duy tâm sở hiện, duy thức sở biến.” (nghĩa là: [Các pháp] do tâm hiện, do thức biến. Lại cũng nói là: “Nhất thiết pháp tùng tâm tướng sinh.” (nghĩa là: Hết thảy các pháp từ nơi tâm tướng sinh ra.)

Nếu chúng ta thực sự thấu hiểu rõ ràng ý nghĩa này, ắt sẽ hiểu rằng mỗi một ý niệm khởi lên của chúng ta đều có thể thay đổi hoàn cảnh. Hoàn cảnh là y báo, y báo tùy theo chánh báo mà chuyển đổi.

Phương pháp chuyển đổi là thế nào? Phải triệt để sám hối [lỗi lầm đã tạo], thực sự quay đầu [hướng thiện]. Như vậy mới được cứu nạn. Nếu chỉ là sám hối ngoài miệng thì chẳng ích gì. Sau khi thành tâm chân thật sám hối, lời nói việc làm của quý vị tự nhiên đều sẽ thay đổi, sẽ hồi tâm quay về hướng thiện. Từ nay về sau luôn đem tâm thuần thiện mà đối xử với người, tiếp xúc với muôn vật, đem tâm thương yêu mà xử sự, đối đãi với người. Đem tâm vô tư, vô điều kiện mà hết lòng hết sức cúng dường, bố thí cho tất cả chúng sinh. Được như vậy mới gọi là chân thật sám hối, mới gọi là chân thật quay đầu hướng thiện.

Một người sám hối [như thế] là một người được cứu, hai người sám hối là hai người được cứu. Không nên cho rằng chỉ một mình ta chân chánh sám hối thì tác động quá yếu ớt [không đủ làm thay đổi được gì]. Vua Nghiêu, vua Thuần năm xưa cũng chỉ là một người riêng lẻ. Vấn đề quan trọng ở đây là quý vị có tâm chân thành hay không? Tâm chân thành liền tự nhiên có thể cảm hóa được người khác.

Người làm nhiều việc ác cũng vẫn có tánh Phật, cũng vẫn có lương tâm. Chỉ vì tánh Phật của người ấy, thiên lương của người ấy đã bị vật dục làm cho mê muội, bị tập khí phiền não che chướng [không phát lộ được]. Chúng ta cứ đem tâm hiền thiện chân thành, tâm thương yêu chân

thành, vô tư bố thí, cúng dường cho họ. Khi mới tiếp xúc ắt họ còn hoài nghi: “Người này vì sao đối với ta quá tốt như vậy? Hẳn phải có ý đồ gì đây?” Người ấy sẽ hết sức chú tâm đề phòng. Nhưng thời gian qua lâu rồi, người ấy sẽ thấy ta đối với họ hoàn toàn không có ý đồ gì, dần dần rồi họ sẽ cảm động [trước lòng tốt của ta]. Đạo của vua Nghiêu, vua Thuấn có tác dụng cũng chính là theo cách như vậy. Chư Phật, Bồ Tát ứng hóa ở thế gian cũng là theo cách như vậy. Chúng sinh có sự chiêu cảm, chư Phật Bồ Tát liền có sự ứng hiện. Các ngài vì sao ứng hiện đến? Chúng ta cần phải hiểu rõ điều đó.

Do đó có thể biết rằng, phong tục đạo đức trong xã hội bị hủy hoại thì nguyên nhân ngay trước đó là gì? Là vì chúng ta đối với con em mình không có sự quan tâm. Đặc biệt là trong xã hội hiện đại, cha mẹ đều thương yêu con cái, nhưng lại không có sự quan tâm đến chúng. Bản thân mỗi người đều bận rộn công việc, bận rộn những chuyện giao tiếp xã hội, nên phải thuê người chăm sóc con cái. Người làm công dù làm hết trách nhiệm nhưng nhất định không thể có dù chỉ một phần lòng thương yêu như cha mẹ đối với con cái của mình. Cho nên, truyền nối đến thế hệ tiếp theo thì cái nhân tố [thương yêu] đó dần dần bị quên mất đi, bị vứt bỏ đi.

Con cái từ nhỏ đã không được cha mẹ quan tâm chăm sóc thương yêu, lớn lên mới trở thành bất hiếu, ngỗ nghịch, nhân phẩm bị ô nhiễm, lòng dạ bị ô nhiễm. Điều đó tạo thành một kiếp nạn nghiêm trọng cho xã hội.

Những thiên tai, nhân họa trong thế giới ngày nay có nguồn gốc từ đâu? Chúng ta phải chú tâm quán xét tìm hiểu kỹ, phải tìm ra được những nguyên nhân ấy. Nguồn gốc của vấn đề đều do nơi giáo dục, đặc biệt là giáo dục ở độ tuổi vị thành niên. Người xưa hiểu rất rõ ý nghĩa này, biết rõ sự đáng sợ của nhân quả, nên đối với việc dạy dỗ trẻ thơ luôn đem hết tâm ý, sức lực mà thực hiện, xem đây là việc quan trọng nhất trong đời người.

Tại Trung quốc từ xưa đến nay, đời đời tổ tiên truyền nói, đất nước, dân tộc này đã qua mấy ngàn năm vẫn không bị diệt vong, điều đó có ý nghĩa gì? Nhất định không phải chỉ nhờ may mắn, mà chính là hiệu quả của nền giáo dục từ các bậc thánh hiền xưa. Trung quốc hiện đại vì sao suy yếu đến thế? Chính là vì trong khoảng một, hai trăm năm gần đây đã dần dần bỏ mất đi nền giáo dục thánh hiền. Một điều ngu muội là tôn sùng nước ngoài, cho rằng “trắng nước ngoài tròn đẹp hơn trắng Trung quốc”, quả thật ngu muội đến thế là cùng. Cho nên, cả một thế hệ ngày nay của Trung quốc phải chịu nhiều khổ não đắng cay, phải nhận lãnh kiếp nạn như thế.

Hiện tại tai nạn ngày càng nhiều, càng thêm nghiêm trọng, bão lụt, hỏa tai, động đất, thiên tai hiểm họa... không cách gì phòng ngừa chống giữ được. Những tai nạn như thế do đâu mà có? Đức Phật dạy chúng ta rằng, lũ lụt khởi sinh từ lòng tham, nếu ta trừ dứt lòng tham, lũ lụt sẽ không còn nữa. Hỏa tai khởi sinh từ sân hận, chiến tranh thuộc về hỏa tai, sinh ra từ lòng sân hận. Gió bão khởi sinh từ sự ngu si, động đất khởi sinh từ không bình đẳng. Nếu như mọi người đều thấu hiểu, đều tu tập thanh tịnh, bình đẳng, giác ngộ, thì những tai nạn như thế sẽ không còn nữa. Hoặc nếu có cũng sẽ vô cùng nhỏ nhặt, không đến mức gây tổn hại.

Những lời dạy này ai có thể tin được? Nếu không phải là người thâm nhập Kinh tạng, thực sự thấu hiểu rõ ràng chân lý, thì khi quý vị đem những lời này nói với họ, họ sẽ bảo quý vị nói chuyện điên rồ, rằng quý vị mê tín, nói những điều không có chứng cứ khoa học. Cho nên, chỉ đối với người thâm nhập Kinh tạng, người có tâm địa thanh tịnh, thì nghe qua những lời này mới có thể gật đầu khẳng định, thừa nhận là có lý.

Thưa quý vị đồng học, tôi đã nói qua với mọi người, chúng ta khoác áo cà-sa thành đệ tử Phật, phải làm những việc gì? Sứ mạng của chúng ta là gì? Nếu như không thể thực sự nỗ lực hoàn thành sứ mạng giáo hóa của Phật- đà, thì đó chính là như người xưa đã nói: “Dưới áo

cà-sa đánh mất thân người.” Dưới áo cà-sa đánh mất thân người thì sẽ đi về đâu? Hết thầy đều vào địa ngục.

Cho nên, vì sao các bậc tổ sư, đại đức, những người sáng suốt đều không khuyên người khác xuất gia? Khuyên người xuất gia thì quá dễ, nhưng người xuất gia ấy không làm tròn được không thể hoàn thành sứ mạng giáo hóa của Phật-đà, như vậy chẳng phải là xô đẩy người ta vào địa ngục rồi sao?

Không xuất gia thì không nhất định phải đọa vào địa ngục, xuất gia [mà không tu hành chân chánh thì] nhất định phải đọa vào địa ngục. Ngạn ngữ có câu: (Địa ngục môn tiền tăng đạo đa) (nghĩa là: “Trước cửa địa ngục nhiều thầy tăng.”) Nói như vậy không phải là không có lý lẽ.

Cho nên, đã là người xuất gia, nhất định phải thực sự nỗ lực học tập, đem lời dạy của Phật giới thiệu đến với tất cả mọi người, vì tất cả mọi người mà giảng giải thật rõ ràng, thật sáng tỏ. Hơn thế nữa, tự thân mình cũng phải hết sức nỗ lực vâng làm theo lời Phật dạy. Như vậy mới xứng đáng là đệ tử tốt của Phật, mới thực sự là bậc thầy dẫn đường cho hai cõi trời, người.

Hôm nay thời gian đã hết, chúng ta giảng đến đây thôi.